

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

1773

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Prvom vijeću za rješavanje izbornih sporova, u sastavu sutkinja Duška Šarin, predsjednica Vijeća, te suci Ivan Matija i Antun Palarić, članovi Vijeća, odlučujući u izbornom sporu o žalbi za zaštitu izbornog prava Ante Pranića iz Vrgorca, kandidata grupe birača za gradonačelnika Grada Vrgorca na prijevremenim izborima održanima 12. i 26. srpnja 2015., na sjednici održanoj 4. kolovoza 2015. donio je

ODLUKU

I. Odbija se žalba protiv rješenja Županijskog izbornog povjerenstva Splitsko-dalmatinske županije broj: 8/15 od 30. srpnja 2015.

II. Gradsko izorno povjerenstvo Grada Vrgorca dužno je donijeti ispravak Rezultata izbora za gradonačelnika Grada Vrgorca, klasa: 013-01/2015-01/49, ur.broj: 2195/01-04/02-15-1 od 26. srpnja 2015., postupajući prema nalogu utvrđenom u točki 7.3. obrazloženja ove odluke. Ispravkom moraju biti obuhvaćeni:

- druga i treća rečenica točke I., u dijelovima koji se odnose na broj važećih odnosno nevažećih listića u apsolutnom iznosu i u postotku;
- točka II. u dijelu koji se odnosi na broj važećih glasova koji su dobili kandidati Rudolf Grljušić i Ante Pranić, u apsolutnom iznosu i u postotku.

III. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

O b r a z l o ž e n j e

1. Ante Pranić iz Vrgorca, kandidat za gradonačelnika Grada Vrgorca, kojega je za gradonačelnika predložila grupa birača (u daljnjem tekstu: žalitelj), izjavio je žalbu protiv rješenja Županijskog izbornog povjerenstva Splitsko-dalmatinske županije broj: 8/15 od 30. srpnja 2015., kojim je kao neosnovan odbijen njegov prigovor zbog nepravilnosti u postupku izbora podnesen 28. srpnja 2015. (u daljnjem tekstu: osporeno rješenje ŽIP-a).

Žalitelj je izjavio prigovor protiv odluke o rezultatima izbora za gradonačelnika Grada Vrgorca Gradskog izbornog povjerenstva Grada Vrgorca, klasa: 013-01/2015-01/49, ur.broj: 2195/01-04/02-15-1 od 26. srpnja 2015., o utvrđivanju i objavi rezultata izbora za gradonačelnika Grada Vrgorca, koji su u drugom krugu održani 26. srpnja 2015. (u daljnjem tekstu: Odluka GIP-a).

Odlukom GIP-a, na temelju članka 97. stavka 1. Zakona o lokalnim izborima (»Narodne novine« broj 144/12.; u daljnjem tekstu: ZoLI), Gradsko izorno povjerenstvo Grada Vrgorca (u daljnjem tekstu: GIP) utvrdilo je da je u drugom krugu izbora za gradonačelnika Grada Vrgorca, održanih 26. srpnja 2015., izabran kandidat Rudolf Grljušić.

Izbori su održani na temelju Odluke o raspisivanju prijevremenih izbora za Gradsko vijeće Grada Vrgorca i gradonačelnika te zamjenika gradonačelnika Grada Vrgorca i Općinsko vijeće Općine Semeljci i općinskog načelnika te zamjenika općinskog načelnika Općine Semeljci, koju je Vlada donijela na sjednici održanoj 28. svibnja 2015. (»Narodne novine« broj 64 od 10. lipnja 2015.).

2. Mjerodavni dijelovi žalbe glase:

»I. Masovnim i organiziranim dovođenje 'fiktivno' prijavljenih birača iz susjednih sela Hercegovine od stranke HDZ-a čiji je kandidat za gradonačelnika Rudolf Grljušić, a koji su evidentirani upisani u popisima birača u Gradu Vrgorcu, povrijeđen je članak 132 i 51 Ustava koji Građanima grada Vrgorca koji žive podmiruju i plaćaju poreze, doprinose i naknade po glavi stanovnika u Gradu Vrgorcu, jamči pravo na lokalnu samoupravu koje se ostvaruje preko lokalnih predstavničkih tijela ... Oko 700 upisanih birača s fiktivnim prebivalištem u Gradu Vrgorcu uglavnom iz područja susjednih sela Hercegovine u biračke popise Vrgorca, a koji faktično ne žive u Gradu Vrgorcu niti plaćaju poreze, doprinose, naknade Gradu Vrgorcu predstavlja 12% od ukupnog biračkog tijela Grada Vrgorca. Jasno je da to biračko tijelo HDZ Vrgorca nezakonito organizirano koristi i vrši nedozvoljeni pritisak nad tim biračima na dosadašnjim pa i ovim lokalnim izborima kako bi osigurao prevagu održavanja na lokalnoj vlasti ...

... Nezavisna lista mladih koja je u prošlom sazivu Gradskog vijeća Vrgorca ima 5 vijećnika, jasno je da nema pravo postavljati članove biračkih odbora jer nije politička stranka. U takvim uvjetima kad kandidat u II krugu izbora za Gradonačelnika nema postavljene članove biračkih odbora od svog povjerenja, GIP i ŽIP trebali su s pojačanom pažnjom izvršavati svoju obavezu koja je propisana Zakonom o lokalnim izborima ... GIP i ŽIP nisu s dužnom i potrebitom pažnjom obavili svoju ovu obvezu iz Zakona u cilju utvrđivanja potpunog i istinitog rezultata izbora. Nisu dozvolili ovlaštenom promatraču kandidata Ante Pranića uvid u izborni materijal ...

ŽIP je svojim dopisom broj 7/2015 godine naložio da GIP uz prisustvo promatrača i kandidata izvrši uvid u sve nevažeće glasačke listiće (ukupno 64). Na sjednici GIP od 27.07/15 u 15,00 sati uz prisustvo promatrača i kandidata, izvršen je uvid u nevažeće glasačke listiće te je jednoglasno GIP zapisnički konstatirao da je od 64 proglašena listića nevažećim njih 54 nesporno nevažeći a 10 glasačkih listića je dvojbeno dali su važeći ili nevažeći o čemu će se izjasniti ŽIP.

Nije točan navod iz Rješenja ŽIP da u Prigovoru kandidat Ante Pranić nije zatražio da ŽIP utvrdi jesu li navedenih 10 dvojbenih listića važeći ili nevažeći, to je zatraženo od ŽIP na strani 2 Prigovora. ŽIP je tribao za dvojbene glasačke listiće ... utvrditi da li su važeći ili nevažeći glasovi i korigirati (prebrojiti) dobiveni broj proglašanih važećih glasova kandidatima za Gradonačelnika i ispraviti temeljem Prigovora privremeni nepotpuni izborni rezultat, jer ovo može u daljnjem postupku utjecat na konačne pravomoćne rezultate izbora.

(...)

S obzirom da je od 64 nevažeća glasačka listića GIP proglasilo dvojbenim 10 glasačkih listića (15,6%), a ŽIP to prihvatio postoje objektivno opravdani razlozi da se ponovno prebroje važeći glasački listići kojih ima 4 060 koji mogu dovesti do pravno relevantnog i drugačijeg izbornog rezultata ...

... Također imajući u vidu da kandidat Grupe građana Ante Pranić nije imao zakonsku mogućnost postavljanja svojih simpatizera i svoje ljude od povjerenja u 26 biračkih odbora ... te 26 predsjednika i zamjenika predsjednika biračkih odbora koje postavlja GIP, dok je tu zakonsku mogućnost imao njegov protukandidat kojeg su kandidirale političke stranke ... Pravo kandidata Grupe birača o postavljenju promatrača koji nadgledaju rad biračkih odbora, objektivno čija su prava i mogućnosti smanjene i otežane u izvršenju kontrole izbornog postupka u odnosu na prava i mogućnosti članova biračkih odbora na 26 biračkih mjesta u izbornom postupku.

Gore navedeni razlozi su objektivno opravdani i utemeljeni, dostatni i relevantni, te tražimo da Ustavni sud po pravu nadzora i izbornog spora prebroji važeće glasačke listiće, verificira njihovu punovažnost te provjerom ispravnosti zbrajanja važećih listića utvrdi izborni rezultat, ili po njegovom pisanom nalogu nadležno izorno povjerenstvo koje Ustavni sud izrekom odredi.

Također radi djelotvorne kontrole tražimo da se prebroje neupotrijebljeni glasački listići i usporede s ukupnim brojem izdanih glasačkih listića, kao i usporede s brojem izašli birača na izbore iz biračkih popisa i upotrijebljene glasačke listiće ...

Primjedbe na rad biračkih odbora po biračkim mjestima

Člankom 64 propisano je kad birački odbor utvrdi rezultate glasovanja na biračkom mjestu, sastavlja zapisnik o svom radu, točkom 5 ovog članka propisano je da zapisnik o radu biračkog odbora potpisuju svi članovi biračkog odbora, na taj ga način ga punopravno verificiraju, što na slijedećim biračkim mjestima nije učinjeno.

– biračkom mjestu broj 7 Dusina, zapisnik o radu biračkog odbora nije potpisan od jednog člana Mate Vukosava, nije verificiran od svih članova biračkog odbora.

– na biračkom mjestu broj 14 Poljica, zapisnik o radu biračkog odbora nisu potpisala dva člana biračkog odbora Dragan Đugum i Slavko Majić, oni nisu u zapisniku niti upisani da su bili u sastavu biračkog odbora premda su na stranicama DIP-a objavljeni da su članovi biračkog odbora u Poljicima.

– na biračkom mjestu 20 Draževitići, zapisnik o radu biračkog odbora nije potpisao jedan član biračkog odbora upravo Joško Barbir. U sastavu biračkog odbora nedostaje jedan član biračkog odbora Jurica Barbir, a koji se sastav biračkog odbora nalazi na objavljenim stranicama DIP-a za izbore u II krugu u Gradu Vrgorcu koji se održavaju 26.07 2015 godine.

Joško Barbir bio je član biračkog odbora u Draževitićima, i istovremeno promatrač na biračkom mjestu br. 20 Draževitići ispred stranke HSP-AS (odnosno kandidata Rudolfa Grljušića). Upravo je taj član biračkog odbora predstavljao se kao član i promatrač u Draževitićima i izlaženjem dolaženjem i posjetom biračima koji nisu mogli pristupiti na biračko mjesto utjecao je na birače. Taj član biračkog odbora Joško Barbir išao je u kuću kod glasača Ivica Barbira da glasa u kući. Kad su došli u kuću dao je glasački listić da glasa Ivica Barbir i glasački listić njegovoj ženi Blaženka Barbir. Oba glasački listića stavljena su u istu kovertu, kad su došli na biračko mjesto ustanovljeno je da Blaženka Barbir nije upisana u popis birača jer se vodi s prebivalištem u Pločama. Iz omota kuverte u kojoj su bila dva glasačka listića izvadili su jedan glasački listić na kojem je bio zaokružen kandidat Ante Pranić i proglasili ga neupotrebljivim a drugi glasački listić ubacili u glasačku kutiju. Glasački listić na kojem je bio zaokružen Ante Pranić proglasili su neupotrebljivim, sve to može se vidjeti iz priloga uz Zapisnik o radu Biračkog odbora. Ovdje je povrijeđen članak 60 Zakona o lokalnim izborima jer nakon utvrđivanja prava na glasovanje dali je glasač upisan u izvod iz popisa birača ide se na glasovanje u kuću to biraču, Također u Zapisniku o radu biračkog odbora u Draževitićima na strani 2 kolona c nije upisano U Zapisnik da je birač Ivica Barbir glasovao kod kuće što je trebalo upisati, kao i ostale koji su glasali kod kuće.

Joško Barbir bio je član biračkog odbora u Draževitićima i istovremeno promatrač ispred stranke HSP-AS kandidata Rudolfa Grljušića u Draževitićima što je nespojivo da istovremeno obnaša na istom biračkom mjestu ulogu člana i promatrača biračkog odbora. Navedeni član je ulazio izlazio s mjesta biračkog odbora, odlazio da glasači glasuju po kućama, te je utjecao na birače. Simptomatično je da isti članak biračkog odbora nije potpisao Zapisnik o radu biračkog odbora.

Ovdje se radi o nedozvoljenom spajanju dviju uloga (člana i promatrača) na izborni dan 26.07.2015 na istom biračkom mjestu jer se Joško Barbir tako predstavljao i ponašao, utjecao na birače išao glasačima u kuću da glasuju a to nije evidentirano u Zapisnik o radu biračkog odbora.

Na osnovu svega gore navedenog a što je stvarno činjenično stanje, tražimo da se ponove izbori na biračkom mjestu broj 20 Draževitići.

– Zapisnik biračkog odbora na biračkom mjestu 23 Mijaca nije potpisan od člana biračkog odbora Tonija Grljušića. U spisku na strani 1 Zapisnika nedostaje upisan jedan član biračkog odbora Marko Erceg.

– Zapisnik biračkog odbora broj 25 Vina nije potpisao član biračkog odbora Jurica Franić.

Na gore navedenim biračkim mjestima prekršen je član 64 točka 5. Zakona o lokalnim izborima, zapisnici ovih biračkih odbora nisu propisno verificirani.

– Na biračkom mjestu broj 8 Vrgorac na poziv Ivana Galića da glasa u kući radi nemogućnosti dolaska na biračko mjesto, članovi biračkog odbora su otišli zajedno s promatračima da glasa, kad su došli do njegove kuće sestra navedenog je rekla eto vam idite preko granice, na što se je birački odbor okrenuo i otišao. Promatrač je smatrao da su trebali doći do Ivana Galića birača koji je izrazio želju da glasa, a ne na sestrinu konstataciju 'idite preko granice' okrenut se i vratiti. Priloženo uz Zapisnik biračkog odbora.

Uvidom u popis birača biračkog mjesta br.8 Vrograc, na stranici broj 69 izvoda iz popisa birača zaokruženo je 16 birača koji su izašli na izbore a ne 15, tako da je ukupni broj izašli birača na biralište u biračkom mjestu Vrgorac 1318 birača a ne 1317 kako je navedeno u Zapisniku biračkog odbora, ako je točna konstatacija iz Zapisnika da je

od 1995 zaprimljenih glasačkih listića 678 neupotrijebljenih glasačkih listića jer birački odbor broji najprije neupotrijebljene glasačke listiće, onda je glasalo birača 1318, tribalo bi provjeriti matematički prebrojiti i utvrditi stvarnu matematičku točnost ukupnih glasačkih listića koji su bili u glasačkoj kutiji (važećih i nevažećih).

– Na biračkom mjestu 5 Veliki Prolog birački odbor je na osnovu zahtjeva birača koji su izašli na biračko mjesto sastavljao popis birača koji traže da im se dođe da mogu glasati u kući. Međutim pored tih birača koji su predbilježeni članovi biračkog odbora su odlazili i kod drugih birača koji nisu izrazili želju da žele glasati niti su bili na tom popisu (Danica Šalinović i Nevenka Šalinović između ostalih). Članovi biračkog odbora vladajućih stranaka /HDZ-HSS-HSP-AS,) jasno i glasno su čitali davali podatke promatračima (HDZ kandidata Rudolfa Grljušića) koji su birači izašli i glasali a koji još nisu izašli da bi ih promatrači (HDZ, HSS, HSP-AS mogli zvati i mobitelom da dođu glasati što je nedozvoljeni utjecaj na glasača.«

Žalba nije osnovana.

3. Člankom 97. stavkom 1. ZoLI-ja propisano je:

»Članak 97.

(1) U drugom krugu glasovanja izabran je kandidat koji dobije veći broj glasova birača koji su glasovali.

(...)«

Člankom 130. stavkom 1. ZoLI-ja propisano je:

»Članak 130.

(1) Ako nadležno izborno povjerenstvo, rješavajući o prigovoru utvrdi da je bilo nepravilnosti koje su bitno utjecale ili su mogle utjecati na rezultate izbora, poništiti će radnje i odrediti da se u određenom roku, koji mora omogućiti da se izbori održe na dan kad su raspisani, te radnje ponove.

(...)«

4. Ustavni sud prvo primjećuje da je većina žalbenih navoda žalitelja u osnovi istovjetna prigovorima koje je žalitelj prethodno uputio Županijskom izbornom povjerenstvu Splitsko-dalmatinske županije (u daljnjem tekstu: ŽIP). ŽIP je u osporenom rješenju svoju ocjenu o neosnovanosti prigovora obrazložio ovako:

»Tako je utvrđeno da je od ukupno 5915 birača upisanih u popis birača glasovalo 4124 birača odnosno 69,72% od čega je prema glasačkim listićima glasovalo 4124 birača odnosno 69,72% Važećih listića bilo je 4060 odnosno 98,45% a nevažećih je bilo 64 listića odnosno 1,55%

Utvrđeno je kako je kandidat Hrvatske demokratske zajednice Rudolf Grljušić dobio 2034 glasova odnosno 49,32% a kandidat grupe birača Ante Pranić mag.ing.aedif 2026 glasova odnosno 49,13%

Tako je na temelju odredbe članka 97. stavak 1. Zakona o lokalnim izborima utvrdilo Gradsko izborno povjerenstvo Grada Vrgorca da je za gradonačelnika izabran Rudolf Grljušić.

(...)

Kandidat Ante Pranić je predložen od grupe birača te kao takav nije mogao određivati članove biračkih odbora jer je to propisano citiranim zakonskim odredbama, no mogao je odrediti promatrače. Svojim rješenjem od 20. srpnja 2015. godine pod brojem 5/2015-2-2 ovo povjerenstvo je odobrilo u cijelosti zahtjev nositelju kandidacijske liste Ljubomiru Ercegu za promatranje te je tako odobreno promatranje 62 promatrača za rad biračkih odbora ... te 4 promatrača za rad gradskog izbornog povjerenstva.

Stoga je u cijelosti podnositelj prigovora mogao kontrolirati rad biračkih odbora.

U odnosu na ponovno prebrojavanje glasova valja istaći kako se Ustavni sud Republike Hrvatske u svojoj odluci pod poslovnim brojem U-VIIA 3278/13 izjasnio kako je nedopustivo ponovno prebrojavanje glasačkih listića samo zbog toga što rezultati izbora pokazuju da je razlika u dobivenim glasovima između kandidata mala. Ni